

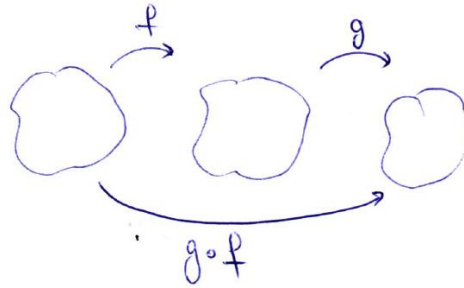
Definition: Två funktioner f och g är lika med varandra om och endast om

1. $D_f = D_g$ och
2. $f(x) = g(x)$ för alla $x \in D_f$

Sammanställningen av f och g , $(g \circ f)(\cdot)$:

$$(g \circ f)(x) = g(f(x))$$

$$D_{g \circ f} = \{x \in D_f \mid f(x) \in D_g\}$$

Obs! I allmänt gäller att $f \circ g \neq g \circ f$

Definition 1: Funktion f är injektiv (eng: one-to-one) om

$$x_1 \neq x_2 \Rightarrow f(x_1) \neq f(x_2)$$

eller

$$f(x_1) = f(x_2) \Rightarrow x_1 = x_2.$$

Definition 2: Låt $f: D_f \rightarrow V_f$ vara injektiv funktion. Det finns en invers funktion f^{-1} så att

$$f^{-1}: V_f \rightarrow D_f, \quad f^{-1}(y) = x \Leftrightarrow y = f(x)$$

Vi säger att f är **omvändbar/inverterbar**. Det gäller att $D_{f^{-1}} = V_f$ och $V_{f^{-1}} = D_f$

Exponentialfunktioner

Funktion $f(x) = a^x$ där $a > 0$ är en konstant och x är variable kallas för exponentialfunktion.

Exponentialreglerna ($a, b > 0, x, y \in R$)

1. $a^x + a^y = a^{x+y}$
2. $a^{-x} = \frac{1}{a^x}$
3. $\frac{a^x}{a^y} = a^{x-y}$
4. $(a^x)^y = a^{xy}$
5. $(ab)^x = a^x b^x$

Logaritmreglerna: Om $x, y, a > 0, a \neq 1$

1. $\log_a(xy) = \log_a x + \log_a y$
2. $\log_a \frac{x}{y} = \log_a x - \log_a y$
3. $\log_a x^y = y \log_a x$

Definition 3: Att en funktion är **växande** på ett intervall innebär att om x_1 och x_2 är två punkter i intervallet sådana att $x_1 < x_2$, så gäller $f(x_1) \leq f(x_2)$. Funktionen sägs vara **strängt växande** om det gäller att $f(x_1) < f(x_2)$.

Definition 4: Att en funktion är **avtagande** på ett intervall innebär att om x_1 och x_2 är två punkter i intervallet sådana att $x_1 < x_2$, så gäller $f(x_1) \geq f(x_2)$. Funktionen sägs vara **strängt avtagande** om det gäller att $f(x_1) > f(x_2)$.

Definition: En funktion f kallas

- a) Jämn om $f(-x)=f(x)$ för alla $x \in D_f$
- b) Udda om $f(-x)=-f(x)$ för alla $x \in D_f$

Obs! Innan kan vi undersöka om f är jämn/udda måste vi kontrollera om $x \in D_f \Rightarrow -x \in D_f$ stämmer för alla x .

Gränsvärden

Sats: $\lim_{x \rightarrow a-} f(x) = \lim_{x \rightarrow a+} f(x) = L \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow a} f(x) = L$

Om $\lim_{x \rightarrow a-} f(x) \neq \lim_{x \rightarrow a+} f(x)$ då $\lim_{x \rightarrow a} f(x)$ existerar inte

Sats: Om $f(x) \leq g(x) \Rightarrow \lim_{x \rightarrow a} f(x) \leq \lim_{x \rightarrow a} g(x)$

Instängningsregeln: Om $f(x) \leq g(x) \leq h(x)$ och

$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \lim_{x \rightarrow a} h(x) = L$, då $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = L$.

Räkneregler för gränsvärden

Anta $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L_f$, $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = L_g$.

$$(1) \quad \lim_{x \rightarrow a} cf(x) = cL_f,$$

$$(2) \quad \lim_{x \rightarrow a} (f(x) + g(x)) = L_f + L_g,$$

$$(3) \quad \lim_{x \rightarrow a} (f(x) - g(x)) = L_f - L_g,$$

$$(4) \quad \lim_{x \rightarrow a} f(x)g(x) = L_f L_g,$$

$$(5) \quad \lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{L_f}{L_g}, \quad L_g \neq 0,$$

$$(6) \quad \lim_{x \rightarrow a} f(x)^p = L_f^p, \quad L_f \neq 0 \text{ om } p < 0.$$

Kontinuitet

Definition 1: En funktion $f(x)$ är kontinuerlig i $a \in D_f$ om

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = f(a).$$

OBS! $f(x)$ är kontinuerlig i a om tre följande villkor gäller:

1. $a \in D_f$
2. $\lim_{x \rightarrow a} f(x)$ existerar
3. $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = f(a)$

Definition 2:

- $f(x)$ är högerkontinuerlig i a om $\lim_{x \rightarrow a+} f(x) = f(a)$
- $f(x)$ är vänsterkontinuerlig i a om $\lim_{x \rightarrow a-} f(x) = f(a)$
- $f(x)$ är kontinuerlig i interval $[a, b]$ om den är kontinuerlig i alla punkter i intervallet, högerkontinuerlig i a och vänsterkontinuerlig i b .

Satsen om mellanliggande värden: Antag att $f(x)$ är definerade och kontinuerlig på $[a, b]$. Då antar $f(x)$ alla värden mellan $f(a)$ och $f(b)$.

Sats: Antag att f och g är kontinuerliga funktioner och $c \in \mathbb{R}$. Följande funktioner är också kontinuerliga:

cf	$f + g$	$f - g$
fg	$\frac{f}{g}, g \neq 0$	$f \circ g$

Sats: Följande klasser av funktioner är kontinuerliga där de är definerade:

Polynom	Rationella funktioner	Trigonometriska funktioner
Exponentialfunktioner	Logaritmfunktioner	Absolutbelopp